

ПРОЛОГ

На світі є небагато місць, які мають більш пустельний вигляд, ніж Південно-Східний Сибір на світанку кусюче-морозного березневого дня. Гостроверхі соснові ліси наче вкривають землю тайги шаром зелених цвяхів. Жодна пташка не розтинає піснею повітря двадцятип'ятиградусного морозу. Тільки вітер батожить дерева та тужливо вие вдалині вовк.

Аж ось мертву тишу порушує звук — приглушений гуркіт наростає, а тоді щось блищить у ранковому промінні. Це швидкісний потяг пронизує холоднучу атмосферу своїм видовженим носом, він невтомно мчить уперед, а густий ліс поступається болотистим низовинам і обшмаганій вітром тундри.

У стандартних вагонах люди лежать на вузьких полицях, розвернувшись обличчям до стіни, й відсипаються після вчорашньої пиятики або скупчуються на нижньому сидінні і їдять пиріжки та дивляться на краєвид крізь мутні й заляпані вікна. Але у хвості сріблястої стріли є й дещо зовсім особливе: золотавий вагон, що несе на собі переплетені ініціали ВФ та ІФ, виведені імператорським пурпуром.

У реальному житті ВФ та ІФ — відомі як Василь та Ірина Федорови — зовсім не переплетені одне з одним. Точніше, важко навіть уявити двох людей, які займають максимально обмежене приміщення й настільки ізольовані між собою. Ірина сидить у кріслі з високою спинкою, яке радше скидається на трон. Її ліва ступня відкисає у фарфоровій мисці, наповненій трояндовою олією, на поверхні якої лежать пелюстки, а тим часом вбрана у фартух жінка стоїть поруч

неї навколішки на підлозі й енергійно відтирає підошву її правої ступні шматком свіжої морської водорості, придбаної у порту Владивостока перед відправленням потяга.

Тримаючи в руках журнал, Ірина гортає його без будь-якого інтересу, її думки далеко від цього. Потяг їхатиме до Москви цілих шість днів, а мобільний зв'язок майже відсутній, хоча «передові технології» їм обіцяли. Вона не зможе поговорити з подругами або сестрою. Не зможе пожалітись на те, що застрягла в вагоні — у цій позолоченій кареті — з чоловіком, від якого їй хочеться на стіну дертися. Не зможе розказати, як його м'який голос нервує її і як вона почувається пришпиленим метеликом, коли він звертає на неї свої позбавлені кольору та життя очі, сховані за тими безободковими окулярами.

Та коли б вона й могла з ними поговорити, що б вони їй сказали? Що попереджали її про шлюб із чужинцем, у той час коли вона могла обирати будь-кого серед нащадків старих російських родів, у яких покоління так само легко простежити, як вени на руці? Що, зробивши свій непродуманий вибір, вона має втішатися, витрачаючи його мільярди? Будинком для відпочинку на озері Валдай. Квартирою в Найтсбриджі. Віллою на французькій Рив'єрі. Шикарним умеблюванням. Новою яхтою. Черговими ліпосакціями? Довгим нарощеним волоссям? Вона зробила вже стільки операцій, що коли стає перед дзеркалом, то не впізнає власного обличчя. «Обережно, — сказав він, коли минулого разу вона повернулася з приватної клініки в Беверлі-Гіллз, де натягала чутливу з певного часу шкіру шік назад, до лінії волосся, — якщо потягнеш трохи сильніше, то шкіра порветься, як старий паперовий пакетик...»

Косметологиня, що саме приклала пемзовий камінець до шорсткішої частини п'яти, натиснула надто сильно.

— Дивися, що робиш! — Ірина буцає її ногою, жінка втрачає рівновагу й виставляє руку, якою штовхає фарфорову миску й розбризкує воду по м'якому килиму. — Ідіотка!

На іншому кінці вагона, сидячи якнайдалі від Ірини, підводить погляд її чоловік. Але чи сердиться він через цей гамір, чи він його непокоїть, чи бодай трохи цікавить — цього з його на диво непримітного обличчя зрозуміти не можна. Він сидить коло вікна в такому ж кріслі, що й дружина, перед ним — відполірований дерев'яний столик, на якому стоїть ноутбук завбільшки з невеликий дипломат. Він передивляється свої тези до теледебатів, у яких візьме участь, коли прибуде до Москви. Звісно, вони могли б прилетіти і на котромусь із його двох приватних літаків, але цей вояж — одна з ланок його кампанії, цей вельможно-повільний рух тими регіонами Росії, на які не звертає уваги більшість політиків — це його послання до малозабезпечених мас у провінційних заводах про те, що вони не забуті. Про те, що він принаймні про них пам'ятає, один по одному збираючи голоси незадоволених владою простаків.

Спочатку він сумнівався щодо золотого вагона. Минулі дві зими в цих краях були вкрай важкі. Люди голодні. «Я не хочу, щоб мені докоряли, буцімто я хизуюся власним статком», — сказав він організатору своєї кампанії. Той здивовано здійняв брови: «З усією повагою, але ж ви йдете до влади як людина з народу, — сказав він, — як людина, яка, нічого не маючи, змогла завоювати світ. Людям потрібно, щоб ви втілювали в собі все, чого не мають вони. Їм не треба, щоб їх представляв той, хто не володіє чимось, до чого вони прагнуть, той, хто й досі такий, як вони.»

Василь Федоров витратив чимало сил, щоб довести, який він добropорядний російський громадянин. Він інвестував сотні мільйонів у технологічну інфраструктуру й національні проекти, купив собі крісло мера й почав систематично безжально вичищати вулиці міста, яким правив, за допомогою чудово навченої приватної міліції. Він одружився з донькою президента, занурився в російську культуру — фінансував кіно, театри, танцювальні ансамблі, що наганяли на нього судомну нудьгу, якщо

доводилося дивитись на них понад хвилину. Годину за годиною він стійко витримував уроки з мови, тож зараз вільно говорив російською, з майже непомітним акцентом. Але досі залишалися речі, як-от золотий вагон, які нагадували йому, що насправді він ще досі аутсайдер, що він ще не залишив Крістофера Клея безповоротно позаду.

Потяг мчить крізь часові зони — до кінця подорожі він перетне їх аж вісім. Вони вже давно проминули Байкал — найбільше та найглибше прісноводне озеро у світі — і Перм-36 — виправно-трудоий табір із системи ГУЛАГу, де впродовж багатьох років утримували численних дисидентів. Федоров їм не співчуває. Він — російський сирота, якого всиновила американська родина, він ріс на Середньому Заході США й почувався зайдою, дивиною, завжди тужив за батьківщиною або, можливо, просто за матір'ю, тож йому не близькі ті, хто критикує і дестабілізує Росію.

Потяг зупиняється на різних станціях, і на кожній з них, крім привокзальних торговців та мандрівників, що чекають на посадку, на морозі також стоїть купка людей: жінки, вдягнені в штани під сукнями, а зверху — светри, а ще зверху — пальта; чоловіки із запалено-червоними, обвітряними щоками. Всі вони чекають на нього. Чекають, щоб мигцем побачити золотий вагон і людину, яка в ньому їде. Того, хто обіцяв їм зміни. Мільєрдера-самоучку, який сам усього досяг, який почав з нуля, майже з нічого, і заробив в Америці велике багатство, але витрачає його тут. І не лише у великих містах, де в олігархів стоять цілі палаци, а й у похмурих провінційних промислових містечках і в занедбаних селах. Чоловіка, який говорить те, що всі вони хочуть почути: що масова імміграція — це висмокування ресурсів та розмивання національної ідентичності країни, що великі міста витягають усі запаси з провінції без залишку, що Радянський Союз можна відбудувати ще сильнішим і заново об'єднати ті народи, що в глибині душі лишилися

росіянами, хоч їх змусили жити під естонським чи українським прапорами.

Але завжди лишається знак питання, чи не так? Акцент, який він так силкується приховати, його м'які руки й чисті нігті, його костюм, безободкові окуляри. Цим він не вписується в тутешню політичну тусовку. Він — не нащадок грошовитої династії й не піднявся з лав російських військових. Тому люди приходять подивитися на нього на власні очі.

Тож на кожній станції він має показатись у дверях вагона, а Ірина мусить насунути темні окуляри й натягнути легку усмішку, схожу на тонкий поріз на її гладенькому обличчі. Вони з дружиною мають махати людям руками. Іноді він кидає у натовп невеличкі сувеніри — олівці з його витисненим золотими буквами іменем, солодощі для дітей.

Тепер вони вже подолали Урал і минають Єкатеринбург, де були вбиті цар Микола II з родиною. І їм Федоров також не співчуває. Кожному призначений свій день. Вони наближаються до Москви, і краєвид стає більш промисловим — димні фабрики й гігантські вантажівки, сірі міста, оперезані житловими районами.

Ірина сідає до свого столика і повторно накладає макіяж товстою м'якою щіткою.

— Не забудь вдягти браслет, — нагадує їй Федоров.

За цілий день він звернувся до неї уперше. Вона кривиться, але її відображення у дзеркалі майже не змінюється — цьому сприяють ін'єкції ботокса, які що три місяці робить їй особистий лікар.

Браслет водночас зачаровує і відштовхує її, хоча вона й знає, що він коштує не один мільйон. Він зроблений із немалої кількості золота, всипаний діамантами, крім однієї секції, де міститься гравіювання у вигляді якихось випадкових незрозумілих їй цяткок і карлючок. «Він зветься браслетом вірності», — сказав їй чоловік, коли дарував його, а тоді застебнув браслет на її руці, і той здався їй

наручником. Вона з жахом знайшла всередині вигравіювані ініціали *НС*. Уживані речі взагалі для неї — під забороною, як і сама думка про те, щоб носити щось, чого торкалась чужа шкіра. Але Федоров наполягає — так, як уміє тільки він, не підвищучи голосу, але в неї на шкірі все одно виступають крихітні сироти.

І вона вдягає браслет.

Ірина — донька президента, вона росла майже як дитина королівського роду в будинку, де не встигнеш узяти келиха до рук, як хтось підскочить і протре стіл раніше, ніж ти поставиш його назад. Вона сама обрала його, Василя Федорова, або Крістофера Клея, тож ніколи не зізнається, що її спокійний чоловік, з його м'яким голосом і м'якими долонями, жахає її. У нього всередині чорна діра, і вона гадки не має, наскільки та глибока.

— Він колись здіймав на тебе руку? — спитала якось її сестра, помітивши, як Ірина смикається, коли чоловік підходить близько. І коли Ірина заперечливо похитала головою, сестра сказала: — Певно, тому що боїться нашого батька.

— Ні, — виправила її Ірина, — тому що йому нестерпно до мене торкатися.

Наближаючись до столиці, Федоров складає портативний комп'ютер і стає над своєю валізою, що лежить розкрита на ліжку. Ірина бачить, як його руки з тими чистими, бездоганної форми нігтями тягнуться до бічної кишені, і розуміє, що саме він шукає. Їй гидка ця його манія. Вона знала чоловіків з фетишами — до ступень, до зв'язування, до невимовних сексуальних практик. Але від пунктика її чоловіка в неї аж мурашки спиною бігають. Обривок стрічки, колись блакитний, а тепер сірий і лискучий від віку й мацання, його єдиний зв'язок з матір'ю, яка відмовилася від нього не тільки після його народження, коли залишила його у телефонній будці загорнутого в ковдру, від якої лишився тільки цей жалюгідний клаптик. Але й удруге, коли

він, так по-юнацьки й по-американськи віривши у хепіенд, полетів до Росії й відшукав її у багатоквартирнику на околиці Новосибірська, на південному заході Сибіру, а вона грюкнула дверима просто в нього перед носом. Пізніше його вже майже не здивувала відмова і його батька, колишнього офіцера КДБ, але шок від тої зустрічі роками болісно в'їдався в його ніжні тканини, наче рак, і випалював емоції.

Усе це він розповів їй на початку спільного життя, коли між ними ще відчувалась якась ніжність. Аж до того, як звірені таємниці стали їхньою зброєю, яку вони могли використовувати одне проти одного. Ірині варто було послухати батька. Рід — це важливо. Чистота крові, що тече у людини в жилах, багато важить. Василь Федоров може стати найвпливовішою людиною в країні. Може, він і є найбільшою загрозою світовій безпеці, як писали цього тижня в *The New York Times*, але глибоко всередині він завжди лишатиметься непевним у собі.

На Ярославському вокзалі в Москві на них чекає вітальна делегація. Не батько Ірини, Володимир Соколов, а лідери правих рухів країни, включаючи «Російську національну єдність» і «Рух проти нелегальної імміграції». Федоров із задоволенням помічає серед них також провідних діячів австрійської «Партії Свободи», італійської «Північної Ліги» і навіть лідерів «Фламандського Блоку» з Бельгії.

Він озирається довкола, шукає очима обличчя, яке хоче побачити найсильніше. Обличчя того, хто надасть найбільше легітимності його прагненню до найвищої влади, до президентства у найпотужнішій державі світу. Але його немає. Федоров стискає щелепи так сильно, аж смикається м'яз у щоці. Він вклав так багато, вклав геть усе.

— Де він? — сичить Василь, звертаючись до Сергія Денисова.

Денисов знизує плечима. Він — права рука Федорова. У нього повне обличчя з уtoplеними темними, як камінці,